

Overal ‘meldpunten’: wie is de baas in Klikstaat Nederland?

Posted on 11 juli 2020 by Coen de Jong

Klikken, melden en boycotten is in het racismedebat inmiddels regel. Bedrijven als Unilever stoppen tijdelijk met adverteren op Facebook en Twitter omdat die platforms racisme zouden toestaan. Een groep mediamakers richten een Meldpunt Media Racisme & Discriminatie op. Wie heeft straks de macht in Klikstaat Nederland?

Klikgedrag wekt in het intermenselijke verkeer afkeer op. Hoe oprecht zijn de voorstanders van meldpunten en boycots, waarbij altijd BN-ers als Arie Boomsma en Sunny Bergman meeliften? Wat op 1 juni begon als een demonstratie tegen politiegeweld is door toedoen van politici veranderd in een bevel tot schuldbekentenis. Burgemeester Femke Halsema van Amsterdam sprak op 1 juli tijdens de Slavernijherdenking van een ‘onstuitbare nieuwe volksbeweging’ tegen ‘onrecht’. Zou Halsema zich ook uitspreken als een niet-zwarte Amsterdammer slachtoffer is van een ‘hate crime’? Bijvoorbeeld tijdens een BLM demonstratie?

De gemeente Amsterdam roept burgers op: ‘Wees geen zwijgende omstander’ bij

anti-zwart racisme. GroenLinks en DENK willen in Amsterdam 'werkstrafplaatsen gericht op racisme en discriminatie'. Wil DENK ook taakstraffen voor uitingen van antisemitisme, homohaat en vrouwenhaat in de eigen achterban?

Kolderiek Media-meldpunt

Meer dan 300 'mediamakers' ondertekenden op 29 juni een manifest voor de oprichting van een Meldpunt Media Racisme & Discriminatie. Want die media zijn 'te homogeen wit, mannelijk, hetero, cis, randstedelijk en hoogopgeleid'. De ondertekenaars hangen de *intersectionele* slachtoffertheorie aan: 'Velen van ons worden op verschillende manieren uitgesloten, achtergesteld of veroordeeld, bijvoorbeeld vanwege een combinatie van huidskleur, gender, lichaam, seksualiteit en geloof.'

De auteurs van het manifest – die zich bekend maken als 'tien ervaren vrouwelijke journalisten en mediamakers met een bi-culturele achtergrond' – willen dat 'op basis van meldingen actie wordt ondernomen tegen journalistieke mediabedrijven die zich – bedoeld of onbedoeld – schuldig maken aan racisme en discriminatie'. Hoe de auteurs onbedoelde handelingen willen gaan vaststellen blijft onvermeld. Gaan ze een paragnost inhuren om gedachten te lezen?

Het is de bedoeling dat bij het Meldpunt 'meldingen van racisme en discriminatie in journalistieke mediabedrijven of mediaproducties actief worden geregistreerd en gemonitord (dossieropbouw)'. Over wat dat gaat doen voor het onderlinge vertrouwen op de werkvloer bij mediaorganisaties lezen we in het manifest niets. 'Dossieropbouw' is codetaal voor juridische procedures. En inderdaad, verderop lezen we: "Racisme en discriminatie zijn niet 'de andere kant van het verhaal', 'een mening' of 'een politiek standpunt', maar verboden en strafbaar."

Dit meldpunt neemt het recht in eigen hand

De auteurs vergeten dat meningen, uitspraken en politieke standpunten in een rechtstaat niet zomaar strafbaar zijn. Pas in uiterste gevallen – zoals in het proces dat Shirin Musa van Femmes for Freedom aanspande tegen de Iman van de Al Fitrah-moskee die opriep tot besnijdenis van meisjes – komt de rechter er aan te pas. En bij het strafrecht geldt ook: vals beschuldigen – bijvoorbeeld van racisme – is potentieel strafbaar. Zouden de ondertekenaars van het Meldpunt de doelstellingen van Shirin Musa trouwens steunen?

Als uitsmijter noemt het manifest dat leidinggevenden moeten 'beschikken over een inclusief werk- en denkniveau'. Zouden de auteurs zelf weten wat ze hiermee bedoelen? En wat zou er na *Veronica Inside* allemaal gaan sneuvelen als deze auteurs het in de media voor het zeggen krijgen? Geschiedenisprogramma Andere Tijden, want te 'wit'? De Joodse Omroep, want Israël? Omroep WNL, want te rechts?

Fictie boven feiten

Ondertekenaar Nikki Sterkenburg verdedigde zich tegen kritiek op het Media-meldpunt met het argument dat het 'net zo niet-bindend is als de Nationale Ombudsman of het College voor de Rechten van de Mens' en voegde critici toe: 'Blijf vooral vergelijkingen met de DDR maken'. Meldpunten en aangiften wegens discriminatie ontaarden natuurlijk regelmatig in politiek theater. De vele aangiften tegen Geert Wilders na de 'minder Marokkanen'-uitspraak gingen vergezeld van een media-offensief en werden tot aan politiebureaus toe gefaciliteerd.

De term 'systemisch racisme' mag dan inmiddels bij de politieke en maatschappelijke top op de tong liggen, maar recent concludeerden zowel het Sociaal Cultureel Planbureau als instanties als het College voor de Rechten van de Mens dat zowel concrete individuele meldingen van discriminatie als de 'ervaren discriminatie' stabiel of dalende zijn.

Adoptie door de macht

Gezien het enthousiasme waarmee maatschappelijke instellingen zichzelf 'wit' en 'schuldig' verklaren valt niet uit te sluiten dat de NPO het Media-meldpunt adopteert. Dan vallen klikacties te verwachten tegen presentatrices als Fidan Ekiz, die toen ze het NPO programma De Nieuwe Maan presenteerde vaak kritisch was op moslims. En tegen studiogasten als Zihni Özdil die DENK een racistische partij noemde. Als voorproefje ontving NPO-directrice Shula Rijxman op 8 juli een boze brief van het 'Black Renaissance Collectief' met daarin het bevel dat de 'witte' Jort Kelder het racismedebat van de NPO niet mag presenteren, op straffe van een boycot.

Mensen voelen in een groep of een werkomgeving haarfijn aan wanneer het gevaar van uitstoting dreigt en de meesten passen zich liever aan dan problemen te krijgen. Groepsdwang en de macht van verklikkers nemen zo toe. Als het Media-

meldpunt actief is kunnen klagers per direct ondertekenaar Francisco Van Jole aan een zuiverheidstest onderwerpen en hem desgewenst van het Mediapark verjagen.

Wie heeft de macht?

De Meldpunt-journalisten hebben niet door wiens politieke agenda ze dienen. Unilever maakte zich de afgelopen decennia niet druk om terroristische content op Facebook, de samenwerking van Facebook met dictaturen als China en Myanmar of het uitmelken van iedereens persoonlijke data door tech-bedrijven. Hoe geloofwaardig is het dat dergelijke multinationals nu een advertentiestop instellen vanwege haatdragende berichten over Black Lives Matter?

Twee recente media-optredens van ex-D66-Europarlementariër Marietje Schaake, bij Nieuwsuur op 29 juni en bij De Nieuws BV op 6 juli, waren verhelderend. Schaake prees de advertentieboycot van bedrijven als Unilever.

Schaake riep de wetgever op zich rechtstreeks te gaan bemoeien met wat er wel en niet op social media komt te staan. Niet vreemd want haar huidige werkgever Stanford's Cyber Policy Center is een censuur-adviesbureau voor westerse regeringen en inlichtingendiensten.

Als 'International Policy Director' is Schaake betrokken bij de ontwikkeling van *artificial Intelligence* om ongewenste content volautomatisch van social media te weren. De bezorgdheid over racisme is vooral een goed excuus om kritiek op maatregelen van regeringen te kunnen censureren. De presentatoren van de NPO stelden niet één kritische vraag aan Schaake over haar voorstellen tot censuur.

Macht en onmacht

Voor de regering Rutte3 is het comfortabel als protestbewegingen en de media de emoties rond één gevoelig onderwerp als racisme opzwepen. Het drijft groepen mensen zonder macht en invloed verder uit elkaar. Het leidt de aandacht af van de economische recessie. En van de gevolgen van de coronamaatregelen, het klimaatbeleid en het pensioenakkoord.

Dat FNV Media en Cultuur het manifest voor het Media-meldpunt ondertekende zegt veel over het politieke inzicht van de vakbonden . Multinationals als Unilever sluiten

zich graag aan bij acties tegen racisme, want dan komen er minder snel vragen over het waarheidsgehalte van hun duurzaamheid en over kinderarbeid in hun productieketen.

Een klikcultuur in de media leidt ertoe dat journalisten vooral op elkaar gaan letten. De kwaliteit en het kritisch vermogen van de journalistiek nemen af, want iedereen conformeert zich aan taboes. Adverteerders of de subsidiegevers gaan het redactiebeleid mede bepalen. Hoe de Meldpunt-journalisten in zo'n werkklimaat ooit hun kerntaak – de machthebbers controleren – gaan uitvoeren is een raadsel.